

П Р И Р О Д Е Н Ъ ≡ —

— ≡ Л Ъ К А Р Ъ

Одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народното Просвѣщение
съ окръжно № 2053 отъ 25. I. 1929 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

1. Болести и срадания на ушитѣ

а. Остри и хронически болести на външното, сръдното и вътрешното ухо	отъ 81 стр.
б. Срадания на външното сръдното и вътрѣшното ухо	
в. Буци и тумори въ слуховитѣ органи	
г. Глухота	до 89 стр.
2. Лѣкуване по Куне и Кнайпъ	90 "
3. Лѣкуване сърдечно болния	91 "
4. Лѣкуване острия ревматизъмъ	93 "
5. За 10 марки здраве или новъ животъ	94 "
6. Последствията отъ лошо хранене	95 "
7. Обжулване на тѣлото	96 "
8. 16 полезни съвети	96 "

Къмъ новитѣ абонати получаващи За 20 лв. за първи пътъ пробенъ брой

Ви предлагаме списанието за **второто** полугодие (отъ настоящата кн. 6 до кн. 10).

Ако не сте абонатъ канимъ Ви да прегледате настоящата книжка и да се абонирате като изпратите 20 лв. по чек. смѣтка 2391.

Едно пробно полугодие за ништожната сума отъ 20 лв. ще Ви даде възможность да се запознаете съ модерното, научно, природно лѣкуване.

Ако желаете да получите и безплатна премия—книги за 10 лв. отъ изброенитѣ тукъ номера на библиотеката „Назадъ къмъ природата“, тогава пращате 25 лв.

Ако въпроса за реформирането на лѣчебното изкуство и изграждането му върху принципа на биологичната медицина не Ви интересува, тогава върнете настоящата кн. 6 като отбележите на обвивката — обратно — отказвамъ, безъ да поставяте марки.

Ще сме Ви много благодарни, ако я покажете за прегледъ на Ваши познати особено страдащи, които може да пожелаятъ да се абониратъ.

Въ Вашъ интересъ е да се запознаете съ природното лѣкуване и да четете сп. „Природенъ лѣкаръ“.

Драги приятелю, да знаете колко много ще сме Ви благодарни, ако не се бавите, а веднага пращите абонамента си отъ 50 лв. Не ни пречете въ трудния пътъ, да просвѣтимъ нуждаещитѣ се.

Не е натрапвано никому списанието. Затова Ви молимъ да не ни ощетявате, а се отчетете.

Превода на главата „болести и страдания на ушитѣ“ отъ немски е направено отъ учителя Стефанъ Христовъ—Варна.

Ние му дължимъ за това голѣма благодарность.

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЪ

НАУЧНО - ПОПУЛЯРНО СПИСАНИЕ ЗА ПРИРОДНО ЛЪКУВАНЕ
И ПРИРОДОСЪОБРАЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Год. аб. 50 лв.

За странство 100 лева

Чек. сметка 2391

РЕДАКТОРЪ Д-ръ Кирилъ Йордановъ
училищень лъкаръ

бул. „Мария Луиза“ № 34
Варна, телефонъ 28-46

Болести и страдания на ушитѣ

отъ д-ръ Браухле

Ние различаваме външно, срѣдно и вътрешно ухо. Външното ухо се състои отъ ушната мида и въчшия слуховъ каналъ, който чрезъ тѣпанчето се отдѣля отъ срѣдното ухо. Срѣдното ухо съдържа слуховитѣ костици и единъ нервъ (Хорда Тимпани); къмъ него се считатъ и ушнитѣ тръби (евстахиеви тръби. Туба аудитива), които съединяватъ срѣдното ухо съ гърлото. Мѣстото въ вътрешното ухо, където се намиратъ коститѣ, или лабиринта, се състои отъ предверие, тритѣ полукръжжни канали и охлювтъ. Предверието е въ връзка съ срѣдното ухо посредствомъ кръгло прозорче. Предверието и тритѣ канали съдържатъ органтъ на равновесието на тѣлото. Въ охлювтъ лежи истинскиятъ слуховъ органъ (Кортиезъ органъ).

Болести на външното ухо.

1. Цирейтъвъ слуховия каналъ (Furuncul).

Той е извънредно болезненъ. Ушната мида и мѣстото около отвора на слуховия каналъ сж подути и твърде болезнени. Същевременно може да сжществува едно гнойно възпаление на срѣдното ухо.

Лѣкуване: Едно отваряне на цирея може да се постигне чрезъ напарване на ухото, горещомокри компреси (ленено семе, смачкани картофи), облжчване съ топлителна лампа. Следъ това лѣкуване се прави компресъ отъ топло масло. Въ ушния каналъ предпазливо се вкарва влажно хладкъкъ фитилъ, който се оставя да стои дълго време и следъ това се подновя а. Повишаващи или промѣнливо – горѣщи бани на краката съ следващъ компресъ на прасцитѣ, повишаващи седящи бани съ следващо овиване на тѣлото, спомогатъ за изтичане на гнойта. Презъ ноцъта превръзка на ухото съ горещо масло, сжщевременно компресъ на прасцитѣ и корема.

Не яжъ и не пий когато не си гладенъ и жаденъ.

Изпразване на червата чрезъ очистително (Хамбургски чай) или клизма. Диета съ плодове.

2. Катарално възпаление на слуховия каналъ.

То може да бжде предизвикано отъ бактерий или гъбички. Явява се като сърбене, парене, леки болки и отдѣляне на течение съ лоша миризма. Следъ изчистване на ушния каналъ, тжпанчето се указва неразрушено и слухътъ нормаленъ.

Лѣкуване: Изплакване на ушния каналъ съ чай отъ лай-кучка, съ влажна напоена съ алкохолъ вата. Облжчване съ отоплителна лампа, пара, слънце или кварцова свѣтина. Диета съ плодове.

Страдания на външното ухо.

1. Кървоизлияние въ ушната мида (Otitis externa)

Става чрезъ смазване на ушната мида при борцитъ, боксьоритъ, футбулиститъ, месаритъ или хамалитъ.

Лѣкуване: Най-напредъ превръзка, за да се спре понататъшното кървоизлияние. По късно облжчване съ топлина, пара (синя слѣтина, Фьонъ), следъ това влажно-хладенъ компресъ по Присницъ върху ухото, за да се всмучи кръвта.

2. Запушване на ушния каналъ (Prüfung)

произлиза или отъ ушна мазнина или отъ люспи отдѣлени отъ кожата. Запуши ли се съвършено ушния каналъ, което става твърде често следъ изпотяване, нахлуване на вода въ ушния каналъ, тогава настъпва тежко чуване, силно шумене, чувство на притеснение и замайване.

Лѣкуване: Разслабване на твърдата материя отъ къмъ края съ една тжпа сонда, после едно вцъркване на гореща вода въ ушния каналъ; при това ушната мида се тегли назадъ. Много сухи запушвания, които не излизатъ съ шпритцъ, се умекчаватъ съ многократно капване на разреденъ разтворъ на водороденъ супероксидъ, глицеринъ или горещо масло и тогава се изшприцватъ. Ако има пробиване на тжпанчето, тогава не трѣбва да се прави промиване. Твърдата материя да се извади суха.

3. Чужди тѣла въ ушния каналъ

трѣбва да бждатъ отстранени съ промиване. При нецелесъобразно отстраняване съ инструменти може да станатъ повреди на тжпанчето. При пробито тжпанче, трѣбва да се изостави промиването.

4. Тумори.

При тумори въ външното ухо понѣкога оперативната помощъ е възможна и необходима. При злокачествени буци пъл-

При ядене ограничавай се да пишешъ.

на промѣна начинътъ на живѣне подобрява операцията резултатъ.

Болести на срѣдното ухо.

1. Катарално възпаление на евстахиевитѣ тръби и срѣдното ухо.

Произхождение: Възпалителни подувания на носътъ и гърлото могатъ да се разпростратъ върху евстахиевата тръба и най-после върху срѣдното ухо.

Признаци: вследствие възпалителното подуване се достига до едно затваряне на ушната тръба. Болниятъ чувствува тежестъ въ ухото, шумене и бръмчене. И следователтътъ намира тежко чуване, тѣпанчето хлътнало навътре и излияние на една прозрачна течность въ срѣдното ухо.

Лѣкуване: Повишаващи бани на краката, повишаващи седящи и полубани съ следващо увиване (мокро или сухо) на цѣлото, или три четвърти отъ тѣлото до изпотяване. Бани съ електрическа свѣтлина или съ горещъ въздухъ. Изчистване на червата, чрезъ очистителенъ чай или клизма. Плодова диета. Мѣстно на главата се правятъ бани съ електрическа свѣтлина, или пара. Облѣчване съ топлинна лампа или фьонъ¹⁾. Следъ преминаване на възпалението, продухване съ въздухъ презъ ушната тръба. При хроническо възпаление отъ голѣмо значение сж слънчевитѣ бани. Освенъ това сурова храна и лѣкуване съ плодове.

2. Остро възпаление на срѣдното ухо (otitis media acuta).

Произхождение: Острото възпаление на срѣдното ухо се явява най-вече въ края на острото възпаление на носътъ и гърлото, което се разпространява върху ушната тръба на срѣдното ухо. При кихане и кашляне, гнойни частички могатъ да достигнатъ въ срѣдното ухо и тамъ да предизвикатъ едно остро възпаление. При инфекциознитѣ болести (скарлатина, шарка, грипъ, дифтеритъ, тифусъ, възпаление на дробоветѣ), възпаленията на срѣдното ухо сж чести. Уголѣмяване на гърленитѣ слъвици, полипи и подуване на слизестата ципа въ носа даватъ тласкъ на едно възпаление въ срѣдното ухо. Наранявания на тѣпанчето съ житно стѣбло, разкъсване на тѣпанчето вследствие плесница върху ушитѣ и пр. могатъ да доведатъ до възпаление на срѣдното ухо.

Признаци: Ненадейно явяване на остри болки, треска, шумене въ ухото, тракане въ ухото, тежко чуване, натискъ въ костъта задъ ухото, подуване съответнитѣ лимфатични жлези задъ и подъ ухото. При децата сжществуватъ повръщане, неспокойство, главоболие. При преминаване на образуваната

¹⁾ Специаленъ апаратъ за горещъ въздухъ.

гной презъ тѣпанчето и изтичането ѝ навънъ веднага спиратъ болкитѣ.

Изследващиятъ намира зачервяване на тѣпанчето и прозрачна течность въ срѣдното ухо. Въ по-нататъшния ходъ на болестъта изпъква напредъ (навътре въ ушния каналъ) части отъ тѣпанчето или цѣлото тѣпанче. Следъ пробиване изтича една водно-гнойна течность презъ единъ отворъ на тѣпанчето.

Ходъ на болестъта: Той зависи много отъ отровността на бактериитѣ, отъ основната болестъ, отбранителната сила на тѣлото, начинътъ на лѣкуването. Възпаление и тежко чуване може да изчезнатъ, безъ да се е дошло до едно пробиване. Въ други случаи следъ пробиването, гноясването трае повече или по-малко време, за да се спре на края и да остави следъ себе си едно пълно оздравяване и нормаленъ слухъ. Много рѣдко се достига до компликации (менингитъ) или преминаване въ хроническо гноино възпаление.

Усложнения: Най-често се случва преминаване на възпалението отъ срѣдното ухо върху костъта задъ ухото (Мастоидитъ). Областъта задъ ухото е силно болезнена и се подува. Въ рентгеновия образъ „стопяването“ на костъта се вижда.

По-рѣдко се идва до повреждане нервитѣ на лицето (Facialislähmung), преминаване на възпалението въ вътрешното ухо (лабиринтитисъ) съ повръщане, трептене на очитѣ, замаяване, нарушения на равновесието. глухота или напредване на гноиното течение върху мозъчната шипа и даже самия мозъкъ.

Лѣкуване: Спокойствие въ леглото. Бързо изпразване на червата чрезъ очистителенъ чай или клизма. После да се пости съ сокозе отъ плодове и всѣкидневно очистване на червата. До като трае трѣската, всѣкидневно повишаващи бани на краката, седящи полубани съ следващо влажно или сухо обвиване на тѣлото до изпотяване. Следъ снемане на обвивката измиване на цѣлото тѣло. За нощъта компресъ на прасцитѣ и корема. Следъ спадане на температурата преминаване отъ пости къмъ плодова диета. На съответното мѣсто ухото се напарва съ горещо ленено семе или компресъ отъ лай-кучка, паренъ компресъ, облжчване съ топлинна лампа, паренъ душъ. Въ ушния каналъ да се капнатъ нѣколко капки горѣщо масло или да се вкара фитилъ напоенъ съ горѣщо масло. За нощъта горещъ масленъ компресъ на ухото. Следъ пробиване на гнойта да се слагатъ предъ ухото памуци (фитилчета), за да се изсмучи гнойта. Докато гнойта тече добре не сж необходими промивки на ухото, има ли опасность обаче ушния каналъ да се запуши отъ твърди гноини маси, тогава сж необходими, много пжти презъ деня промивания съ чай отъ лай-кучка и редовно изчисване на ушния каналъ.

При по-силно хлѣтване на тѣпанчето, остри болки и сил-

Долнитѣ и горнитѣ дрехи да сж пропускливи за въздуха.

но чувствуване на тежестъ въ мастоидната костъ, пробожда-нето на тѣпанчето (Parazentese) носи бързо облекчение, защото улеснява истичането на гнойта. Изтичането на кръвъ безъ гной или съвсемъ малко, показва ненавременно пробиване.

Болниченъ листъ № 64.

Остро възпаление на срѣдното ухо
отъ дѣсна и лѣва страна.

Предистория: преди четиринадесетъ дни ненадейно болки въ лѣвото ухо; веднага следъ това течение отъ ухото. Отъ осемъ дни бодене, мушкане сжщо въ дѣсното ухо и гнойно течение. Поради тежко чуване и течение въ дветѣ уши и болки, пациентката идва въ лѣчебницата „Присницъ“.

Състояние: 43 годишна пациентка. Дѣсното тѣпанче силно зачервено, безъ гланць, надуто напредъ, леко пулсиращо. Лѣвия ушенъ каналъ набжбналъ, съ съсирени на късчета маси, издаващи лоша миризма, запушенъ. Следъ отстраняването на тия съсирени маси не се вижда тѣпанчето. Съ надуването на ушния каналъ се пречи на виждането. Тѣпанчето изглежда разрушено и заето съ сгъстени маси. Чуването съ лѣвото ухо слабо. Езикътъ въ основата дебелъ, съ сивобѣлъ цвѣтъ, сливицитѣ почти колкото фурма, леко зачервени и обложени. Отвѣнъ може да се напипаты като уголѣмени и едва болезнено. Носнитѣ кухини болезнени.

Лѣкуване: Постъ (десетъ дни) съ сокове отъ плодове и всѣкидневно клизма; три пѣти седмично електрическо мосче върху корема, следъ това полубаня или четкова баня съ следваще овиване на тѣлото за два часа; три пѣти седмично промѣнлива седяща баня, три пѣти седмично промѣнливо измиване на цѣлото тѣло, презъ вечерята промѣнлива баня на краката и компресъ на прасцитѣ за ноцта.

Ходъ на болестята: Четири дни следъ приемането подугината въ лѣвия слуховъ каналъ спадна и лѣвото тѣпанче стана видимо. То е тъмно, набръчкано, пробито. Дѣсното тѣпанче още зачервено и изпъкнало напредъ. Три седмици следъ приемането пациентката можа да бжде освобождена като здрава, съ съвсемъ нормаленъ слухъ.

Изследване следъ 1/2 година: пациентката е останала здрава.

3. Хроническо възпаление на срѣдното ухо.
(Otitis media chronica)

Произхождение: То се развива най-много презъ време или въ края на инфекциознитѣ болести следъ остра форма.

Признаци: Или слизестата ципа на срѣдното ухо е засегната отъ хронически гноенъ процесъ, или освенъ тсва,

Меснитѣ супи не сж усиловащи и не правятъ апетитъ.

сществуваатъ още нагноявания на слуховитѣ костици и стениѣ на коститѣ. Тѣпанчето или е напълно разрушено или е многократно пробито. Нападнатото ухо чува тежко. Болнитѣ се оплакватъ отъ шумъ въ ушитѣ, унесеностъ, замайване. При хроническо гноясване на слизестата ципа, последната е зачервена и отдѣля една слизеста течностъ безъ миризма. При описаното гноясване на коститѣ, гнойта, напротивъ, има лоша миризма. Често отъ възпаленото срѣдно ухо излизатъ много полипи. Паднали люспи отъ кожата може да лежатъ една върху друга на пластове съ лоша миризма. Кожата на външния слуховъ каналъ може да се разрастне навътре къмъ срѣдното ухо и да замѣсти слизестата ципа. Купове отъ слепени клетки отъ кожата могатъ да изпльнатъ срѣдното ухо (холестеатомъ) и накрая, чрезъ натискъ, да доведатъ до едно разрушение на коститѣ съ сериозни complicationи.

Лѣчение. Силно общо лѣкуване чрезъ слънчеви бани, въздушни бани, сухо търкане на кожата съ четка. Бани съ четка, промѣнливи душеве, изпотяване въ сандѣкъ съ горещъ въздухъ или електрическа баня или въ завиване.

Продължително хранене съ сурова храна. Облжчване на срѣдното ухо (като се използва една трѣба), съ слънце или кварцова свѣтлина. Отдѣлянето може да бжде отстранено като се отклони приемането на каква да е течностъ. Изплакване средното ухо съ чай отъ лай-кучка. Късчета отъ люспи трѣбва да бждатъ отстранени отъ лѣкаря специалистъ. Мѣстнитѣ приложения сж сщитѣ посочени при острото възпаление.

Следъ преминало възпаление може да останатъ отвориѣ на тѣпанчето. При разкъсано тѣпанче строго се забранява гуркането въ водата. Сжщо при миене не трѣбва да се оставя да влиза вода въ ухото.

4. Туберкулозно възпаление на срѣдното ухо.

Произходъ. Туберкулозното възпаление най-често преминава отъ гърлото, по продължение на ушната трѣба въ срѣдното ухо.

Признаци: тукъ се развива картината на безболезненото хроническо възпаление на срѣдното ухо съ разкъсано тѣпанче, разрушение на костята, отдѣляния съ лоша миризма, тежко чуване.

Лѣкуване: Силно общо лѣкуване описано както при възпаление на срѣдното ухо. Особено слънце!

Страдания на срѣдното ухо

Отосклероза

е една болка наследявана въ много фамилии. Тя води къмъ новообразувания на кости въ срѣдното ухо. Подвижността на слуховитѣ костици се обременява, намалява,

Зеленчуцитѣ не се варятъ, а само задушаватъ.

чрезъ което се явява тежко чуване най-напредъ въ едно-то, а после и въ дветѣ уши. Нападнати биватъ особено жени. Болката може да се яви още на младини, понѣкога въ края на освобождаване отъ бременостъ — изстивания, силни напрежения и душевни тяжести може да развиятъ и влошатъ болестъта. Освенъ тежкото чуване най-вече съществува шумъ въ ухото и замъйване. Понѣкога се наблюдава явлението, че пациентитѣ при разгърсвания, напр. при пътуване въ кола или влакъ, чуватъ значително по добре. При отосклерозата тжпанчето показва по единъ характеренъ начинъ съвсемъ нормаленъ или малко измѣненъ изгледъ (видъ).

Лѣкуване: Промѣна на храната при сурово хранене. Въздушни и слънчеви бани. Повишаващи бани съ четка и следваще тричетвърти овиване (влажно). Повишаващи седящи бани съ следваще овиване на тѣлото. Промѣнливи бани на краката съ компресъ на прасцитѣ. При употрѣблението на вода ушнитѣ шумове най-напредъ се усилятъ, обаче по късно се подобряватъ значително. Систематично равнодушие къмъ ушнитѣ шумове може да действува твърде благотворно. Прилага се и всичко казано при другитѣ ушни заболявания.

Болести на вътрешното ухо.

1. Възпаление на вътрешното ухо, възпаление на лабиринта (Labyrinthitis, otitis interna).

Произходъ: а) Едно остро възпаление на срѣдното ухо може да се разпростре въ вътрешното ухо и тамъ да предизвика едно ограничено (очертано) възпаление съ тенденция къмъ капсулиране.

б) Следъ възпаление на мозъчната ципа, ушнитѣ слюнчени жлези, следъ грипъ, възпаление на дробветѣ, тифусъ или възпаление на гръбначния мозъкъ, може да се загние въ вътрешното ухо едно възпаление.

Признаци: Замъйване (Drehschwindel) при навеждане и бързи движения, лошо настроение, трептене на очитѣ при натискане върху слуховия каналъ, тежко чуване.

При показаното въ точка б) произхождение може да настъпи глухота отъ едната или дветѣ страни.

Лѣкуване: При въ точка а) показаното произхождение пости съ сокове отъ плодове и клизми. Повишаващи частични бани съ следващо три четвърти влажно овиване на тѣлото до изпотяване. Постъ и изпотяване до тогава докато признацитѣ съвършено изчезнатъ.

При въ точка б) показаното произхождение — лѣкуване на лежачата въ основата болестъ.

Болниченъ листъ № 65.

Остро възпаление на срѣдното ухо (въ дветѣ уши)
съ преминаване въ вътрешното ухо.

Предистория: 35 годишенъ лѣкаръ заболява отъ грипъ съ възпаление на срѣдното ухо отъ дветѣ страни. Въпрѣки това упражнявалъ по-нататѣкъ практиката. Следъ това ненадейно една сутринъ при събуждане, много дни следъ началото на възпалението въ срѣдното ухо, възбуда за повръщане и замайване, които се явявали при най-малкото мѣстене въ леглото. Бързо привеждане въ болницата „Присницъ“.

Състояние: дветѣ тжпанчета изпъкнали напредъ; прозрачно течение и въ дветѣ уши; тежко чуване.

Лѣкуване: Пости съ сокове отъ плодове, всѣкидневно клизма, всѣкидневно изпотяване въ електрическия сандѣкъ и три четвърти овиване до изпотяване.

Ходъ: следъ 5 дена постигѣ и изпотязанията можаха да бждатъ прекъснати, следъ 8 дни изпращаме болния оздравѣлъ. Течението въ срѣднитѣ уши изчезна, тжпанчетата нормални, чуването съвсемъ въ редъ. Болниятъ колега веднага пое работата си.

2. Сифилистично възпаление на вътрешното ухо и слуховия нервъ.

Произхождение: Настѣпва въ втория и третия стадий на сифилиса.

Признаци: Тежко чуване съ одного или дветѣ уши т. е. глухота, шумене въ ушитѣ, трептене на очитѣ, замайване, болки на главата, осакатяване на зрението. Вассерманова реакция вече позитивна.

При вроденъ сифилисъ настѣпва обикновено отъ десета до 30 годишна възраст увеличаваща се глухота. Въ сжщото време сжществуватъ вече други признаци на болестята, напр. остатъци на едно преминало възпаление на мозъчнитѣ ципи, неправилни зѣби и др.

Лѣкуване: Физикално-диетично, общо лѣкуване по предписанието на лѣкаря по описания по-горе начинъ.

3. Възпаление на слуховия нервъ (Neuritis acustica).

Произхождение: Вследствие повреди отъ лѣкарствени отрови (хининъ, натриевъ салицилатъ, аспириинъ и др.), алкохолъ, тютюнъ, олово, бактерийни токсини при грипъ, шарка, дифтериитъ, туберкулоза, тифусъ, отпадаци на веществена обмѣна и др.

Признаци: Винаги тежко чуване и отъ дветѣ страни, шумъ въ ушитѣ, натискъ въ ушитѣ, брѣмчене въ ушитѣ. Слабо нарушение на равновесието.

Яжъ смокини противъ запекъ. Сжщо и Кюстендилски сливи

Лѣкуване: Отстраняване на пиететата — отрови и вреднитѣ лѣкарства. Изпотявания, водни, парни и др. бани съ следващо овиване и т. н.; Въздушни бани, слънчеви бани, вегетарианска храна. (Вижъ др. глави).

Страдания на вътрешното ухо.

1. Прогресивна лабиринтова глухота.

Тя се явява като професионална болестъ при шлосеритѣ, бакърджиитѣ, работницитѣ при машинитѣ, като старческа болестъ вследствие втвърдяване на кръвоноснитѣ съдове въ вътрешното ухо, следъ болести въ бжбречитѣ или безъ узнана причина.

Лѣкуване: Общо лѣкуване. Лѣкуване на болестята лежача въ основата.

2. Замайване въ лабиринта (menieresche krankheit).

Вследствие кръвоизлияние или нарушение на кръвообръщението въ срѣдното ухо, настѣпватъ веднажъ или повторю случаи на замаяване, лошо настроение, повръщане, на рушение на равновесието, трептене на очитѣ, бръмчене на ушитѣ или разстройство на слухътъ.

Лѣкуване: При ненадейно влошаване строго спокойствие въ леглото. Отклонение на всѣкакъв шумъ или ярка свѣтлина. Посещения и забавления да оставимъ на страна. Пости съ сокове отъ плодъ и клизми. Отвличане отъ главата чрезъ компреси на прасцитѣ, на корема и др. отвлекающи приложения.

Следъ преодоляна криза, общо лѣкуване на тѣлото, което да съответствува на състоянието и силитѣ на пациента. Бани съ четка, голубани съ следващо овиване, въздушни бани съ суха четка, сурова храна, плодова диета. По-късно вегетарианска храна. Алкохолъ, кафе, черенъ чай и месо сж строго забранени, за да не настѣпи повторение.

Твърде препоръчително е прекарване отпускътъ презъ лѣтото въ планини съ срѣдна височина.

Българскиятъ лѣкаръ ще бжде спечеленъ за природното лѣкуване.

Крайната цѣль на всѣка дейность за природно лѣкуване трѣбва да бжде *спечелване повече лѣкари*.

Отъ нѣколко години имаме признаци, че нѣколко прогресивно мислящи лѣкари възприематъ основнитѣ принципи на природолѣчението. Това трѣбва да радва всѣки нашъ последователъ, защото съ това природното лѣкуване ще се изтрѣгне отъ ржцетѣ на лаицитѣ и мине въ ржцетѣ на лѣкаря.

Покрай многото процитирвани отъ насъ признаци на то-

Не чакай да заболѣешъ, а се просвѣти още здравъ.

ва радостно явление, сега даваме още три такива прояви.

Едната за признаване силата на *Кунев* и *Кнайпови приложения*, втората за *лѣкуване на сърдечно болни безъ лѣкарства*, по чито природолѣчебенъ методъ и трето за *лѣкуване на ревматизма безъ лѣкарства*.

За метода на Кнайпа, особено на Луи Куне сж се писали отъ лѣкари толкова хули, че тази проява отъ страна на българския лѣкаръ е цѣла епоха.

Да лѣкувашъ, да открѣпвашъ и подпомагашъ едно болно сърдце безъ да давашъ каквито и да било лѣкарства, се е смѣтало и сега се смѣта за абсурдъ. Отъ тукъ важноста на процитираното тукъ по този въпросъ.

И най-сетне, да си позволишъ да лѣкувашъ ставенъ ревматизъмъ безъ салицилови препарати се смѣта и днесъ за абсурдъ и немислимо. Много читатели сж върнали и отказватъ да получаватъ вестника на нашия съидейникъ г. д-ръ Русевъ (медицински вестникъ) само затова, че била помѣстена една статия за лѣкуването на ревматизма безъ лѣкарства. Споредъ единъ читателъ, това било глупости, които той не можалъ да чете. Това подчертаваме за да се види колко отрицателно се отнасятъ хората днесъ къмъ природолѣчението даже и при наличността на доказателства въ негова полза. Не желаятъ даже да го четатъ—камо ли да преценятъ.

1. За Луи Куне и Отецъ Кнайпъ

Г-нъ Д-ръ Ивановъ е често цитиранъ отъ насъ български лѣкаръ. Първо поради схващането му, че *температурата не бива ба се потиска съ лѣкарства* и съ лѣкарства никога не сме въ състояние да съкратимъ продължителността нито пъкъ бива да изнудваме природата и изкуствено да спираме болестния развой.

Сега г. д-ръ Ивановъ ни става много симпатиченъ съ още едно нѣщо: Въ своя вестникъ „Здрава Раса“ брой 323. когато разглежда въпроса за *лѣкуването на разширенитѣ вени* между другото казва: „Поливането на коленетѣ по Кнайпъ е полезно. Обтриването на корема по метода на Луи Куне е добро, защото премахва запеката и подобрява кръводвижението въ корема. Могътъ да се поставятъ влажни чорапи пакъ по метода на Кнайпъ, съ което се постига значително подобрене на болестята. Освенъ това се препорѣчва четкови масажи. При много тежки случаи се прави операции но то не винаги дава трайни резултати ето защо за препорѣчване е болниятъ периодично да прилага горното лѣкуване“.

Поуката за читателя е: Български лѣкаръ, не природолѣчителъ, прилага и препорѣчва Кнайпови и Куневски класически приложения. Той предпочита това лѣкуване предъ оперативното, което отбелязва като нерадикално и нетрайно.

Не прави приснищовия компресъ съ мушамата.

Но съ горнитѣ нѣколко думи уважаемиятъ г. д-ръ Христо Ивановъ потвърждава физиологически обосновани действия на Кнайповия и Куневия методи, съ което имъ дава и научна свѣтлина.

Съ тѣзи нѣколко реда г. д-ръ Ивановъ отговаря, безъ да си е поставилъ за целъ, на хулитѣ, които русенскиятъ училищенъ лѣкаръ д-ръ Чолаковъ сипа толкова много по адреса на Кнайпа и Луи Куне, които нарече „невежи“, „шарлатани“ и т. н.

Но г. д-ръ Ивановъ [съ това прави единъ исторически, ако щете епохаленъ приносъ къмъ *легализиране, признаване природното лѣкуване* и специално Кнайповия и Куневия методи, отъ българското общество и главно отъ българския просвѣтень лѣкаръ.

Ние канимъ читателитѣ да си взематъ добра бележка отъ това, да поздравятъ мислено г-нъ д-ръ Иванова и си кажатъ — доказателствата въ полза на природното лѣкуване се ежедневно увеличаватъ. Българскитѣ лѣкари минаващи по вече или по-малко на страната на природолѣчението се увеличаватъ.

Защото, ако разровите литературата отъ десетки години и до сега, ще намѣрите ли нѣкъде писано отъ лѣкаръ положително за Кнайповия и Луи Куневия методъ? Ще срещнете ли нѣкъде споменавано името „четковъ масажъ“? Разбира се че не. Това е съвсемъ нова проява — плодъ на десетъ годишна борба средъ гжститѣ редове на нашитѣ последователи.

Срѣдъ варненскитѣ деца изъ училищата на брой 4500, които обслужваме ние служебно нито едно дете не знае що е четковъ масажъ и въздушна баня. Следъ масови редовни беседи предъ тѣхъ, много деца не само научиха що сж тѣ, ами и редовно ги прилагатъ въ живота преди още да се разболеятъ.

Ето плодоветѣ отъ нашата и Вашата дългогодишна дейность драги съидейници!

2. МЕДИЦИНСКИ ВЕСТНИКЪ ОПИСВА

1. Природното лѣкуване на сърдечно болнитѣ.

Софийскиятъ лѣкаръ г. Д-ръ Русевъ, въ своя „Медицински вестникъ“ прави следнитѣ извадки отъ трудовете на Д-ръ Браухле и професоръ Гроте.

а) За диетичното лѣкуване на сърдечно болни професоръ Гроте казва:

— За да може да уравни тѣзи смущения, диетата трѣбва да отговаря на следнитѣ условия: да съдържа малко течности и малко соль, да бжде богата на захаръ и сравнително бедна на бѣлтѣчини, да съдържа изобилно алкалични веще-

Насила приетата храна не се използва отъ организма.

ства. Съставатъ на глъстинитѣ е отъ второстепено значение. Едно диетно лѣкуване, което отговаря на тѣзи условия може да даде много по-добри резултати, отколкото лѣкарственото лѣкуване. Тѣзи функции причинно и по сжщество сж много по-достъпни за въздействие чрезъ диететиката, отколкото чрезъ лѣкарства.

б) За природното лѣкуване на сърдечно болнитѣ известниятъ германски природенъ лѣкаръ д-ръ Браухле казва:
— Лѣкуване на сърдечната инсуфициенция по принципитѣ и срѣдствата на природната медицина е твърде ефикасно. Повечето отъ декомпенсационнитѣ смущения можеха да бждатъ отстранени само чрезъ физикално-диетни срѣдства, безъ никакви медикаменти. Обезводняването става тѣй бързо, както при медикаментозното лѣкуване. Само при бързата форма на абсолютната аритмия това лѣкуване не дава резултатъ и трѣбва да се приложатъ лѣкарства (строфантинъ или дигиталисъ). При бавната форма на аритмията може да се получи подобрене и само чрезъ физикално-диетнитѣ срѣдства. Когато последнитѣ не помагатъ, това въобще е единъ лошъ прогностиченъ признакъ.

Планъ на лѣкуването:

а) Физикално лѣкуване: всѣка сутринъ сухо четкане на цѣлото тѣло, измиване на цѣлото тѣло, алтернативно съ топла и студена вода, следъ това 10 мин. студенъ компресъ (Herzschlauch) на сърдечната областъ.

На обѣдъ масажъ на цѣлото тѣло и дихателни упражнения, следъ това 10 мин. студенъ компресъ на сърдечната областъ.

Вечеръ измиване на гърба съ хладка вода, въ която има синапено брашно (laue Seifenmehlabreibung) следъ това 10 мин. студенъ компресъ на сърдечната областъ.

Въ началото пълненъ покой въ легло, прозорцитѣ день и нощъ широко отворени, още по добре прекарване постоянно на открито, както при пневмония. Често да се правятъ систематични дълбоки вдишания.

Съ напредващето подобрене сутрешнитѣ измивания се ограничаватъ и се замѣстватъ напр. съ локални бани на ржцетѣ съ повишаваща се температура. Когато болниятъ може да става — въздушни бани и предпазливо дозирани слънчеви бани. Ходенето постепенно да се увеличи и да се комбинира съ дихателни упражнения.

б) Диетно лѣкуване: дневно по $\frac{3}{4}$ литри млѣко (Buttermilch)¹⁾ разпредѣлено на 5 порции и три пжти дневно по една ябълка или нѣкакъвъ другъ плодъ съ подобно тегло.

(A. Brauchle, Jahresk. f. ärztl. Fortbild. 1636, № 8)

¹⁾ Млѣкото следъ получено масло.

Лѣкуването чрезъ суровоядене е много резултатно.

2. Природното лѣкуване на острия ставенъ ревматизъмъ.

Лѣкуването на став. ревм. съ срѣдствата на природната медицина дава резултати, които не сж по-лоши отъ тия, които дава медикаментозното лѣкуване. Лѣкуването се състои въ следното:

а) Пълненъ постъ докато трае температурата, като се приема само вода, плодни сокове, чай отъ билки. При започването на поста да се направи една хубава очистителна клизма. Или Natl. sulfuris или съ нѣкакво растително очистително. Презъ време на постенето да се прави ежедневно по една клизма за да се попречи на обратната резорбция на продуктите отъ гниенето и ферментацията въ червата. Следъ спадаването на температурата плодна или сурова храна, после вегетарянска храна, която още дълго ще трѣбва да се спазва.

б) Докато трае температурата пълненъ покой въ легло. Денемъ и нощемъ отворенъ прозорецъ на стаята.

в) Същевременно енергично *дългително и дезинтоксикационно лѣкуване* чрезъ изпотявания, толкова чести, колкото може да понесе болния. Тѣ могатъ да се правятъ чрезъ свѣтли бани или частични водни бани съ повишаваща се температура съ следваща $\frac{3}{4}$ опаковка. Освенъ това измиване на кожата единъ или нѣколко пѣти дневно съ студена, топла или промѣнлива температура, споредъ чувството на болния. Локално на болните стави парни компреси, горещи маслени увивания (Oelwickel), студени присницови компреси или компреси съ лѣчебна прѣстъ.

г) Измивания на устата и гаргари съ чай отъ лайка или лимонова вода.

д) Нѣколко пѣти седмично изсмукване и масиране на сливиците по Roeder. За презъ нощта влаженъ компресъ на врата.

е) Следъ минаването на остритѣ явления масажи, лѣчебна гимнастика, лѣкуване на кожата чрезъ изтривания съ четка, въздушни бани, слънчеви бани, четкови бани, промѣнливи душеве и обливания.

ж) При сърдечно поражение студени компреси на сърдечната областъ или на тила, ако болниятъ не се чувства добре отъ студено и инстинктивно иска топла, да му се слат термофоръ върху сърдечната областъ.

(A. Brauchle, Jahresk. f. Ärztl. Fortbild. 1936, № 8)

Трѣбва да отбележимъ две особености: Първо, че цитираниѣ автори (проф. Гроте и д-ръ Браухле) сж официално служебни лѣкари въ държавни болници въ Германия. Значи това, че тѣ сж минали на страната на природното лѣкуване не е станало причина тѣ да бждатъ бойкотирвани и уволнявани отъ служба (което у насъ е правило). Второ: Трудоветѣ

Записвайте абонати за II-то полугодие.

на двамата автори сж напечатани въ официални медицински списания (което у насъ още дълго нѣма да бжде)

И трето, че тѣзи статии по природно лѣкуване вече се процитирватъ въ български лѣкарски вестникъ, което до скоро не можеше да бжде. Това показва, че природното лѣкуване пуска корени срѣдъ българския лѣкаръ

А отъ всичко това става ясно, че не следъ много, природолѣчението въ България ще стане това, което стана вече въ Германия—*официално признаване и въвеждане.*

Два свѣта: *)

За 10 марки здраве или . . . новъ животъ.

Жизненигѣ сили на природата, които подържатъ живота сж и силитѣ които лѣкуватъ болеститѣ.

Както всички други постижения и човѣшки снаражения, така и лѣчебното изкуство прави единъ голѣмъ обратъ. Тръгни изъ улицигѣ на голѣмия градъ ти ще видишъ голѣми магазини въ които ще намѣришъ и най-малката бурма или друга частица на голѣма сложна машина. Тази частица отъ голѣмото и сложно тѣло ти можешъ да купишъ и поставишъ на развалената машина. И тя трѣгва. Но ти ще видишъ и т. н. лѣкарски кжщи. Голѣми многоетажни здания на вратитѣ на които сж накачени много лѣкарски табели.

Една надъ друга, на всѣки етажъ по нѣколко, всѣка ти сочи че тукъ се лѣкува този и този органъ на твоето тѣло.

Ако боледувашъ отъ стомашни киселини и нередовность въ храносмилателния каналъ, специалиста е въ партера и ще отидешъ тамъ. Страдашъ ли отъ сърдце, тогава трѣбва да се искачешъ на първия етажъ при специалиста по сърдечни болести. Тече ли ти обаче ухото, тогава трѣбва да се покачешъ още единъ етажъ по-горе. Тамъ е специалиста за уши. Чувствувашъ ли нещо въ пикочния мехуръ, тогава качи се още единъ етажъ горе при специалиста по пикочнитѣ органи и т. н. За всѣка твоя тѣлесна часть ти трѣбва да диришъ отдѣленъ специалистъ. И при всѣки отъ специалиститѣ ще намѣришъ изящно уреденъ кабинетъ съ потънали въ блѣсъкъ инструменти, шкафове, апарати точно така, както на тебе ти импонира и както ти очаквашъ да видишъ. Следъ като ушния докторъ ти оздрави ухото, ти слизашъ при специалиста по челюститѣ, защото загноила челюста ти. А получишъ ли цирей по кожата, тогава отнасяшъ се до специалиста по кожнитѣ болести. Или както още професоръ Биръ се изразява: „Предъ всѣка дупка на твоето тѣло чака по

* Вижъ Wolf-Die Natur als Arzt.

единъ специалостъ, който не се интересува отъ другитѣ органи по които той не е специалистъ“ (вижъ М. М. В. 1926 год. № 33 стр. 1362).

Това е едната метода. Ти хвърляшъ гроша си въ автомата и излиза това което си желаешъ. При специалиста давашъ 10-тѣхъ марки и съ това си купи здравето. Все едно отивашъ въ т. н. лѣкарски кѣщи купувашъ си за 10 марки здраве и си отивашъ! Д-ръ Фридрихъ Волфъ

Послѣдствіята отъ лошото хранене.

Бѣлтъчини тѣ се разлагатъ въ началото чрезъ *хидролиза* на по-прости съставни части, които, въ присѣтствието на *неорганични основи*, се превръщатъ чрезъ окисляването въ *пикочно вещество* (пикочина). Понѣкога това разпадане се застоява въ фазата на хидролизата и става неправилно окисляване. Тогава се образуватъ нисши *аминови киселини*, като глнкоколъ Сжщо така се образуватъ фосфорни и сѣрни бѣлтъчни съединения, вмѣсто неорганически съединения. Молекулата на органичнитѣ (бѣлтъчнитѣ) фосфати е много голѣма — тя не може да премине презъ бжбрецитѣ. Тия фосфати оставатъ въ тѣлото.

Готварска солъ сжщо така лесно остава въ организма. Вече при 5 грама въ деңонощието остава една часть въ тѣлото. При съвсемъ везсолна храна месеци наредъ се изхвърлятъ чрезъ урината голѣми количества готварска солъ. Задрѣжката на солта прави кожата съ сиво-бледъ цвѣтъ и подпухналъ видъ. Дори се появяватъ йодѣми (водянки).

Задрѣжката на водата въ тъканитѣ, което прави готварската солъ, поврежда клеткитѣ механически и химически; пружинирането на малкитѣ артериални разклонения бива нарушено и съ това храненето и пречиснването на тъканитѣ се намалява. Издрѣжливостъта на тъканитѣ срещу различни болестни фактори спада много.

Черниятъ дробъ и бжбрецитѣ се претоварватъ съ бѣлтъчнитѣ ненормални отпадъци, което води къмъ чернодробна цироза, затлъстяване на черния дробъ и къмъ смущения въ бжбренната и сѣрдечна дейность.

Може да се появи увеличение на киселинитѣ въ стомаха, което води къмъ стомашни язви. Това е единъ раненъ признакъ на бжбренното заболяване.

Претоварването на стомаха съ бѣлтъчини води къмъ диспепсия, увеличение на киселинитѣ и ракъ.

Запекътъ дава много отрови, вследствие гниенето на бѣлтъчинитѣ: тѣ повреждатъ нерви, черъ дробъ, бжбреци, сѣрдце и пр. Силната бѣлтъчна храна води къмъ чернодробни и злъчни страдания, апендицитъ и др. Отровитѣ даватъ главоболъ, мигренъ, невралгия и пр.

Д-ръ Рагнаръ-Бергъ — Дрезденъ
(Hippokrates, № 16/17—1936 p.)

При хеморонди кукелѣчението е отлично.

НАШИТѢ ЛѢЧЕБНИ СРѢДСТВА.

Обжулване на тѣлото съ мокри ржце.

Едно отъ лекитѣ невинни и ефикасни приложения на биологичната медицина е т. н. *обжулване на тѣлото*.

П р и л о ж е н и е : Правятъ се при добре стоплено тѣло —най-добре сутринъ отъ топлото легло, или вечеръ следъ стопляне въ лѣглото, или следъ единъ четковъ масажъ.

Болниятъ се съблича голъ. Натопява ржцетѣ си въ студена или оттрѣпнала въ стаята вода. Изтрѣсква ги леко и съ тѣхъ изтрива енергично цѣлото тѣло, като почва отъ краищата и накрая трупа. За да не засъватъ ржцетѣ съвсемъ, може да стане нужда намокрянето имъ да стане 2—3 пжти. Следъ като обжули цѣлото тѣло, облича нощната си риза, завива се добре въ топлото лѣгло и остава докато изсъхне и се стопли. Ако приложението се прави вечеръ, остава се цѣлата нощъ.

Изсушаване съ сухи кърпи следъ обжулването е забранено.

При тежко болни или иначе слаби, обжулването се прави отъ второ лице.

П о к а з а н и я : Нѣма заболяване, кждето обжулването да не е на мѣсто. Всички видове остри и хронически болести. Всички здрави. Обжулването е особено полезно приложение при висока температура, кждето потискането съ лѣкарства е забранено. Такива обжулвания при температурно болния се правятъ много често—всѣки 5—15 минути. Иначе при хроническо болни се правятъ произволно чести, ежедневно до нѣколко пжти седмично.

Запомнете, че при висока температура обжулването става леко, а при здравитѣ и хроническо болнитѣ енергично.

Д е й с т в и е т о на това любимо приложение на природолѣчението е идентично съ това на всички други приложения вързу кожата. То събужда деятелността на кожата, охлажда тѣлото. Рефлекторно подтиква вътрешнитѣ органи къмъ работа. Ободрява и освежава организма, успокоява нервитѣ и докарва добъръ сънь.

Доколко ползата отъ тѣзи обжулвания е голѣма, личи отъ това, че ако ежедневно обжулваме само корема съ мокри студени ржце, състоянието на коремнитѣ органи се бързо подобрява. Това коремно обжулване е правилъ редовно единъ нашъ последователъ г. Б. Б. инженеръ-агрономъ, който е просто възитенъ отъ получения ефектъ.

Нека всѣки читателъ пристъпи къмъ редовното прилагане на това обжулване. Той сигурно ще остане изненаданъ отъ добрия резултатъ.

Червеитѣ въ черешитѣ и др. плодове не сж вредни.

Ако не желаете по-вече списанието, пратете ни 25 лв. за изтеклото първо полугодие и ни върнете настоящата книжка.

Ако не можете да приложите и тѣзи 25 лв., тогава върнете ни обратно всички петъ (отъ 1-ва до 6-та) книжки изпратени Ви до сега.

Давайте ни плагени абонати за полугоднето!

Изчерпана е кн. „Четковия масажъ“ — да не се иска.

Първи Априлъ е последния срокъ за отчитане съ право на премия за 20 лв. Следъ тази дата се губи правото на премия.

За премия избирайте си отъ следнитѣ книжки:

- 1) Лѣкуване съ вода 20 лв.
- 2) Паролѣчение 15 лв.
- 3) Лѣкуване на морския брѣгъ 10 лв.
- 4) Кратъкъ курсъ по хигиена 20 лв.
- 5) Ревматизѣма 10 лв.
- 6) Лѣкуване по Шротъ 20 лв.
- 7) Лѣкуване съ гладъ 15 лв.
- 8) Сурсволѣчение 15 лв.
- 9) Закаляване на тѣлото 5 лв.
- 10) Чистота и здраве 5 лв.
- 11) Хигиена на старостѣта 15 лв.
- 12) Захарната болестъ 10 лв.
- 13) Загадката на главзвола 10 лв.
- 14) За майкитѣ 10 лв.
- 15) Кожнитѣ болести 15 лв.
- 16) Криза въ медицината 10 лв.
- 17) Студенитѣ крака като болестна причина 5 лв.
- 18) Температурнитѣ болести и лѣкуването имъ 5 лв.

КНИЖНИНА

1. Деца, които създаватъ грижи у дома си и въ училището.

Единъ погледъ върху лѣчебната педагогика за родители и учители отъ Ханзелманъ. Преводъ отъ Гено Дочевъ.

Книгата е като първи номеръ на „Медико-педагогическата библиотека. 112 страници съ множество иллюстрации цена 40 лева. За абонатитѣ на медико-педагогическо списание само 20 лв. Препоръчваме я горѣшо на нашитѣ читатели.

Адресъ: бул. „Драгоманъ“ № 58 София.

2. Най-хубавата радостна изненада за всѣко дете е Луксозното издание на мартенската книга на сп. „Нова картина галерия“.

Шестцвѣтна корица, красива мартеница. пролѣтни разкази, стихове и картини.

Книгата—„Мартенска радостъ“ може да се намѣри въ всички книжарници.

Доставя: Книженъ складъ Ив. Писковъ: А. Д. ул. „Екз. Иосифъ“ 11 — София — тел 2-48-08.

3. „Здравецъ“ год IV. бр. 5. съ здравното табло „Азъ обещавамъ“, което трѣбва да бжде здравенъ ръководителъ за всѣко дете

Год. абонаментъ съ таблото 10 лв. Отдѣлно таблото 3 лв.

Редактиратъ: Д-ръ Никола Станчевъ, Царева Д-ръ Станчева ул. „Сердика“ 18 — София.

Сп. Славянска беседа двуседмично списание за култура и общественостъ год. I. кн. 1 Годишенъ абонаментъ 50 лв. Адресъ ул. „Раковски“ № 127.

Препоръчваме го на читателитѣ си.